

2. **Економічна енциклопедія:** у трьох томах, т.1. Рекол.: С.В. Мочерний (відп, ред) та інші. – К.: Вид. центр "Академія", 2000. – 864 с.
3. **Естерлінг С., Флотман Е., Джернінган М., Маршал А.** Мерчедайзинг в роздничной торговле. 3 – изд./ Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2004. – 304 с.
4. **Разманов І.** Методологічні основи мерчедайзинга// Маркетинг. – 2006, № 3. – С. 68-75.
5. **Дустяр М. Семейтика Р.** О.С. материалов// Маркетинг и реклама. – 2004, № 7-8. – С. 68-71.
6. **Сбитнева Н.Ф.** Рекламные качества современной упаковки// Маркетинг и реклама. – 2004, № 7-8. – С. 71-74.
7. **Сергеева О.М.** Развитие стратегии творческой рекламы в международном контексте// Маркетинг и реклама. – 2004, № 7-8. – С. 38- 41.
8. **Фесюк В.А., Шульгіна Л.М., Даниленко Н.А.** Практичний мерчедайзинг (стислий курс)// Маркетинг та реклама. – 2004, № 4. – С. 44-51.

УДК 330.101

Доц. Л.В. Рібун, канд. екон. наук – НЛТУ України, м. Львів

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Обґрунтовано думку, що успіхи у реформуванні національних економічних систем можливі лише за умови "розумного" поєднання національно-цивілізаційних цінностей суспільства, що формувались століттями, з найновішими досягненнями у науково-технологічній сфері.

Ключові слова: економічна система, інституції, реформування.

Assoc. prof. L.V. Ribun – NUFWT of Ukraine, L'viv

Institutional Principles of National Economic System Formation and Development

Progress in the reformation of national economic systems is possible under the circumstances of "reasonable" combination of national and civilizational values of a society, having been formed for centuries, with modern achievements in the scientific technological sphere are substantiated in the article.

Keywords: economic system, institutions, reformation.

Визнаний лідер сучасного інституціоналізму Д. Норт визначає інституції як правила гри у суспільстві, тобто продумані обмеження, які спрямовують людську взаємодію у певне русло. Трьома вимірами інституцій за Нортом є: офіційні правила (закони), неофіційні правила та процедури виконання цих правил та обмежень. Дуже важливу, але невелику частину, навіть у найрозвинутіших країнах світу, становлять офіційні правила, тоді як неофіційні формують поведінку суспільних суб'єктів повсякчас. Офіційні правила можна змінити відносно швидко і цілеспрямовано, оскільки вони створюються зазвичай в інтересах тих, хто має владу, щоб генерувати для себе нові правила. А неофіційні обмеження змінюються вкрай повільно і спонтанно, забезпечуючи історичну спадковість. Такі реалії суспільного і економічного життя суспільства привели у 80-90-ті роки ХХ ст. до підвищеного інтересу до таких рис економічної системи як історичність та інерційність. Власне остання якраз і викликана вищеназваними причинами. Результати цілеспрямованих інституційних змін, за переконанням Д. Норта, залежать від засобів їх здійс-

снення. Ці способи, по-своєму визначаються всією соціокультурною системою цього суспільства. Залежно від культури певного соціуму введення одних і тих же правил за різних умов може дати цілком різні результати – розвиватись у бажаному для реформаторів напрямі, редукуватися у напрямку до попередніх форм або вилитися у потворні соціальні новації [1].

У більшості пострадянських країн і, зокрема, в Україні серед панівної еліти поширеною є думка, що нормою і оптимальною формою інституційної системи, яка здатна забезпечувати високий рівень економіки та якості життя, є саме та інституційна система, яка на сьогодні створена у провідних країнах Заходу. Відповідно до цього переконання, за активного сприяння міжнародних фінансових організацій західних держав впродовж останніх десятиліть у багатьох країнах світу проводились системні реформи. Наслідки в різних регіонах є вражаюче відмінними: від стрімкого піднесення Японії, Південної Кореї, Тайваню і Південно-Східної Азії до системної деградації країн Чорної Африки, крім ПАР, та у 1990-х роках минулого століття країн пострадянського простору (за винятком країн Прибалтики) при переважному тупцюванні на місці з періодичними піднесеннями та спадами держав Латинської Америки, Північної Африки, Близького та Середнього Сходу.

Як зазначають багато українських дослідників, світовий досвід доводить, що механічне перенесення західних принципів організації економічного життя на незахідний ґрунт повсюдно демонструє винятково негативні наслідки, тоді як успіху досягають ті держави, уряди яких свідомо, послідовно і цілеспрямовано адаптують елементи західних інституцій (а не західну інституційну систему як таку) до власних цивілізаційних умов, синтезують і модернізують свої традиційні національно-цивілізаційні інституції через запозичення певних, визнаних не лише корисними, а й такими, що можуть бути прийнятими конкретним середовищем, явищ і досягнень Західної цивілізації [2].

Світовий досвід, насамперед, Японії, Китаю, країн Південно-Східної Азії показує, що всюди успіх перетворень визначався вмінням, відповідно до місцевих умов і потреб ефективно поєднувати своє зі сприйнятим із зовні. Обов'язковими умовами такого шляху є сила і ефективність держави і довіра народу до неї та обраного урядом курсу. А така довіра можлива лише тоді, коли цей курс відповідає, а не суперечить базовим соціокультурним засадам відповідного суспільства та наочно демонструє вигоди і користь пересічному громадянину. Тобто, за інших рівних умов там, де суспільство і держава досягають консенсусу у синтезі власних неформальних і формальних інституцій з інституціями переважно західного походження, там є успіх. І, навпаки, де держава, а скоріше панівна еліта механічно, часто насильно запроваджує зміни, не враховуючи століттями сформовані аспекти цивілізаційно-національного життя, перетворення приречені на невдачу.

Тому чи не основною проблемою реформування економічної системи є не "шокова" терапія, безсистемні, "точкові" перетворення, а ґрунтовне розроблення та послідовне планомірне проведення, за умови сильної держави, довгострокової програми, яка б спиралась на концепцію адаптації бажаних інституційних новацій до реально діючих офіційних, а, головне, неофіційних,

негласних інституцій, які формувалися століттями і є невід'ємною, цивілізаційно визначеною складовою соціально-економічного і соціокультурного життя країни [3].

В умовах глобалізації (від якої нікуди не дітись) світ не стільки уніфікується за поверхнево сприйнятими західними, а найчастіше американськими зразками, скільки набуває вигляду поліцивілізаційної структурно функціональної системи, в якій окремі цивілізаційні складові поведуться не однаково і своїм традиційним ідейно-ціннісним підґрунтям великою мірою визначають майбутнє народів та країн, що їх становлять.

Останні десятиріччя показують, що успіху досягають ті країни, що знайшли оптимальні форми поєднання власної традиційної соціокультурної системи з найновішими продуктивними досягненнями у науково-технологічній сфері.

Слова Т.Г. Шевченка "і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь..." – актуальні як ніколи.

Література

1. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. – К., 2000.
2. Пахомов Ю.Н., Крымский С.Б. Пути и перепутья современной цивилизации. – К., 1998. – С. 225-260.
3. Шемятенков В. Альтернативные системы капитализма/ Мировая экономика и международные отношения. – 2003, № 3. – С. 3-11.

УДК 369.223.21

Ст. викладач Л.І. Новосельська, канд. екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ШЛЯХИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДИЧНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Обґрунтовано необхідність становлення, впровадження та подальшого розвитку медичного страхування в Україні.

Ключові слова: модель медичного страхування; медичні заклади, податкова реформа.

Senior teacher L.I. Novoselska – NUFWT of Ukraine, L'viv

Ways of introduction of medical social insurance in Ukraine

The necessity of emerging, introducing and further development of medical insurance in Ukraine is characterized and substantiated.

Keywords: model of medical insurance, medical institutions, tax reform.

Багаторічний світовий досвід свідчить про те, що система соціального страхування в умовах ринкової економіки є одним з основних інститутів соціального захисту. Впровадження системи обов'язкового медичного страхування забезпечило б право кожного громадянина на отримання гарантованої і якісної медичної допомоги, а також подальший розвиток добровільного медичного страхування. Фінансові надходження у вітчизняну медицину це: по-перше, запровадження нових прогресивних медичних технологій та методів лікування; по-друге: фінансова захищеність громадян при настанні хвороби.